

RP 98/2008 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av gymnasielagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att gymnasielagens bestämmelser om bedömning av de studerande preciseras så att man i språkundervisningen också bedömer de studerandes muntliga språkfärdighet utöver de övriga delområdena i språkfärdigheten. Den muntliga språkfärdigheten ska bedömas i ett särskilt prov. Utbildningsstyrelsen ska ansvara för utarbetandet av provet.

Det föreslås att bestämmelsen om tillgodoräknande av studier preciseras och kompletteras så att den studerandes rätt att få kunskaper erkända ska omfatta inte bara tidigare fullgjorda studier utan att också kunskaper som förvärvats på annat sätt ska räknas till godo och erkännas.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis.....	3
Undervisningen i språk i gymnasieutbildningen	4
Bedömning av språkfärdigheten i gymnasieutbildningen	4
Språkproven i studentexamen.....	5
Tillgodoräknande av studier	5
1.2 Den internationella utvecklingen	6
Bedömning av muntlig språkfärdighet	6
Bedömning av språkfärdighet i Europeiska unionen.....	6
Erkännande av kunnande.....	7
1.3 Bedömning av nuläget	7
Muntlig språkfärdighet	7
Erkännande av kunnande.....	8
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	8
2.1 Målsättning.....	8
2.2 Alternativa lösningar för genomförande	8
2.3 De viktigaste förslagen.....	9
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	10
3.1 Ekonomiska konsekvenser	10
Muntlig språkfärdighet	10
Erkännande av kunnande.....	11
3.2 Konsekvenser för myndigheterna	11
3.3 Samhälleliga konsekvenser	11
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	12
4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	12
Muntlig språkfärdighet	12
Erkännande av kunnande.....	12
4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	13
DETALJMOTIVERING	14
1 LAGFÖRSLAG	14
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	15
3 IKRAFTTRÄDANDE	15
LAGFÖRSLAG	16
Lag om ändring av gymnasielagen.....	16
BILAGA	18
PARALLELLTEXT	18
Lag om ändring av gymnasielagen.....	18

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Gymnasieutbildning är enligt 1 § i gymnasielagen (629/1998) allmänbildande utbildning som bygger på den grundläggande utbildningens lärokurs. Gymnasielagen tillämpas både på gymnasieutbildning för ungdomar och på gymnasieutbildning för vuxna. Gymnasieutbildningen ger den studerande färdigheter att inleda studier vid universitet eller yrkeshögskola eller att inleda yrkesutbildning som bygger på gymnasiet lärokurs.

Enligt 10 § 1 mom. i gymnasielagen beslutar statsrådet om de allmänna riksomfattande målen för gymnasieutbildningen samt om hur den tid som används för undervisningen ska fördelas mellan undervisning i olika ämnen, ämnesgrupper och studiehandledning. Detta sker i form av timfördelningen. Med stöd av paragrafens 2 mom. beslutar Utbildningsstyrelsen i grunderna för läroplanen om målen för och det centrala innehållet i de olika läroämnena, ämnesgrupperna och ämneshelheterna samt studiehandledningen. Enligt paragrafens 4 mom. fattas beslut som gäller timfördelningen och grunderna för läroplanen vid behov särskilt för undervisning avsedd för ungdomar och för undervisning avsedd för vuxna.

Enligt 7 § 1 mom. i gymnasielagen omfattar gymnasiet lärokurs tre år. Enligt 1 § i gymnasieförordningen (810/1998) ges undervisning i olika läroämnen och studiehandledning i form av kurser som omfattar i genomsnitt 38 timmar. Gymnasiet lärokurs omfattar minst 75 kurser. I den undervisning som är avsedd för vuxna omfattar en kurs i genomsnitt 28 timmar och lärokursen minst 44 kurser.

Enligt 7 § i statsrådets förordning om allmänna riksomfattande mål för gymnasieutbildningen och om timfördelningen i gymnasieundervisningen (955/2002), nedan timfördelningsförordningen, indelas studierna i gymnasiet i tre delar: obligatoriska, fördjupade och tilläpade kurser. De fördjupade

kurserna är huvudsakligen fortsättningskurser som direkt sammanhänger med de obligatoriska kurserna. Skolan ska erbjuda de fördjupade kurserna som valfria för den studerande. Den studerande har subjektiv rätt att under gymnasieutbildningen läsa de riksomfattande kurser som erbjuds som fördjupade studier.

Bestämmelser om bedömning av de studerandes prestationer i gymnasiet finns i 17 § i gymnasielagen. Enligt dess 1 mom. är syftet med bedömningen att leda och sporra studerandena i deras studier och utveckla deras förutsättningar att bedöma sig själva. Studerandenas inläring och arbete ska bedömas mångsidigt. Enligt paragrafens 2 mom. gäller om bedömning av studieprestationerna och om framsteg i studierna vad som bestäms om detta genom förordning och vad Utbildningsstyrelsen föreskriver. Utbildningsstyrelsen beslutar om de uppgifter som ska antecknas i betygen.

Bestämmelser om bedömning av de studerande finns i 2 kap. i gymnasieförordningen. I kapitlet föreskrivs om bedömning under studierna, framsteg i studierna, slutbedömning och betyg samt om den som utför bedömningen och rätten att få uppgifter om bedömningsgrunderna. Enligt 6 § 1 mom. i gymnasieförordningen ska den studerande och hans vårdnadshavare tillräckligt ofta få uppgifter om hur den studerande arbetar och om hans framsteg i studierna. Enligt paragrafens 2 mom. ges bedömningen antingen med siffror eller på något annat sätt som bestäms i läroplanen. Vid bedömningen med siffror används skalan 4—10. Vitsordet 5 anger hjälpliga, 6 försvarliga, 7 nöjaktiga, 8 goda, 9 berömliga samt 10 utmärkta kunskaper och färdigheter. Underkänd prestation anges med vitsordet 4.

Enligt 18 § i gymnasielagen avslutas gymnasieutbildningen med en studentexamen. Med hjälp av studentexamen klarläggs om de studerande har tillägnat sig de kunskaper och färdigheter som anges i gymnasiet läroplan samt uppnått tillräcklig mognad enligt målen för gymnasieutbildningen. I examen ingår

prov i modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik och realämnena. Bestämmelser om anordnande av studentexamen finns i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) och i statsrådets förordning om studentexamen (915/2005).

Undervisningen i språk i gymnasieutbildningen

Enligt 7 § 2 mom. i gymnasielagen ingår i gymnasiets lärokurs, enligt vad som bestäms eller föreskrivs i timfördelningsförordningen och i grunderna för läroplanen, bl.a. det andra inhemska språket och främmande språk. I studierna kan ingå lärokursen av olika omfattning.

I 8 § i timfördelningsförordningen föreskrivs om timfördelningen i undervisningen för ungdomar och i 9 § om timfördelningen i undervisningen för vuxna. Enligt bestämmelserna är ett språk som påbörjas i årskurs 1—6 i den grundläggande utbildningen (A-språk) och ett språk som påbörjas i årskurs 7—9 i den grundläggande utbildningen (B-språk) obligatoriska för den studerande. Ett av dessa språk ska vara det andra inhemska språket. Som A-språk läser de studerande i regel antingen det andra inhemska språket eller engelska, tyska, franska, spanska eller ryska som främmande språk. Som B-språk, gemensamt för alla, läser de studerande det andra inhemska språket eller engelska. A-lärokursen innehåller sex obligatoriska kurser och B-lärokursen fem. I vardera lärokursen ingår två fördjupade riksgiltiga kurser. B2- och B3-lärokurserna är valfria och i praktiken varierar antalet kurser som de studerande läser väldigt mycket.

Utbildningsstyrelsen har godkänt grunder för läroplanen för gymnasieutbildning separat för utbildning som riktar sig till unga och för utbildning som riktar sig till vuxna. I grunderna för läroplanen definieras målen för språkundervisningen bl.a. i delområdena hörförståelse, tal, läsförståelse och skrivning. De färdighetsnivåer som anges i grunderna för läroplanen beskriver och anger vilken färdighetsnivå en studerande som fullgjort lärokursen förväntas ha nått i genomsnitt.

Bedömning av språkfärdigheten i gymnasieutbildningen

Enligt grunderna för läroplanerna för gymnasieutbildning bedöms de obligatoriska kurserna i vart och ett läroämne och de riksfattande fördjupade kurser som definierats i grunderna för läroplanen med siffror. Övriga fördjupade kurser och tillämpade kurser kan i enlighet med vad som bestäms i läroplanen bedömas med siffror, med en anteckning om slutförd kurs eller med ett verbalt omdöme. Vid slutbedömningen bedöms lärokurserna i alla obligatoriska läroämnen samt de valfria språken med siffror. En studerande har rätt att få anteckning om fullgjord prestation också för valfria främmande språk, om den lärokurs som den studerande har fullgjort i språket omfattar endast två kurser.

Enligt grunderna för läroplanerna beaktas vid bedömningen av främmande språk alla delområden i språkfärdigheten i enlighet med betoningarna i kursbeskrivningarna. Träning i muntlig språkfärdighet ingår i alla kurser, vilket innebär att också den muntliga språkfärdigheten måste bedömas i alla kurser. Vitsordet för lärokursen i ett läroämne fastställs som det aritmetiska medeltalet för de obligatoriska kurser och de i grunderna för läroplanen definierade riksgiltiga fördjupade kurser som den studerande har slutfört. Ett vitsord som bildats på basis av de obligatoriska och fördjupade kurserna kan på vissa villkor höjas i ett fristående förhör, genom tilläggsprestationer eller enligt prövning. I grunderna för läroplanerna saknas detaljerade föreskrifter eller anvisningar om ett egentligt bedömningsförfarande.

Utbildningsstyrelsen har sedan början av 1990-talet varje läsår producerat material för bedömning av de muntliga färdigheterna i främmande språk. Utbildningsanordnaren har kunnat besluta huruvida det ordnas prov i språkundervisningen. De studerande har deltagit i proven på frivillig basis och proven har kunnat avläggas avgiftsfritt. Provet har tagit 15—20 minuter i anspråk och har i allmänhet avlagts i par. Provet innehåller en inledande del, en läsuppgift, en uppgift där den studerande berättar en historia på målspråket, en situationsuppgift och avslutning. De studerande har fått ett särskilt intyg över provet.

I enlighet med grunderna för läroplanen ges intyget som bilaga till den studerandes avgångsbetyg.

Vid bedömning av provet i muntlig språkfärdighet, som produceras av Utbildningsstyrelsen, används de färdighetsnivåer som uppställts för lärokursen i språket. I sitt intyg får den studerande en bedömning av sina färdigheter enligt den nivåskala för språkkunskaper som ingår i grunderna för läroplanen. Muntliga prov och hur de studerande ska bedömas i dem har behandlats varje läsår vid Utbildningsstyrelsens fortbildningstillfällen för språklärare.

Språkproven i studentexamen

Studentexamensnämnden utarbetar prov för de båda inhemska språken och för 11 främmande språk. I en del språk ordnas det prov på två olika nivåer. Varje år behövs det ca 45 olika språkprov.

I de flesta språk består språkproven i studentexamen av en hörförståelsedel och en skriftlig del. Examinanden får ett sammantaget vitsord för proven.

Språkproven i studentexamen utarbetas på basis av de obligatoriska kurserna och de riksomfattande fördjupade kurserna i varje lärokurs. Provet i ett främmande språk ordnas enligt lång och kort lärokurs. Proven i det andra inhemska språket samt i engelska, tyska, franska, ryska, spanska och italienska innehåller delar som utvisar kunskaper i hörförståelse och textförståelse samt förmåga att använda språket i skrift. Hörförståelse ingår tills vidare inte i proven i sådana moderna språk som undervisas sällan (t.ex. norsamiska, enaresamiska, skoltsamiska och portugisiska), inte heller i latin. Proven innehåller ingen del som mäter muntlig språkfärdighet. Ett villkor för godkänt vitsord är att examinandens deltar både i hörförståelseprovet och i det prov som utvisar skriftlig förmåga.

Tillgodoräknande av studier

Enligt 11 § 2 mom. i gymnasielagen ska den läroplan som utbildningsanordnaren utarbetar vara sådan att den ger de studerande möjligheter till individuella val som gäller studierna, vid behov med anlitande också av

undervisning som ordnas av andra utbildningsanordnare. Enligt timfördelningen för gymnasiet har de studerande möjlighet att såsom tillämpade kurser innefatta också studier som ordnas av andra utbildningsanordnare. Huruvida studierna i fråga hör till lärokursen i ett gymnasieämne bör slås fast i läroplanen. De tillämpade kurserna behöver dock inte ansluta sig till något enskilt läroämne.

Enligt 23 § 1 mom. i gymnasielagen får en studerande i gymnasiets lärokurs räkna sig till godo i andra sammanhang slutförda studieprestationer om dessa till sina mål och sitt centrala innehåll motsvarar gymnasiets läroplan. I gällande grunder för läroplanerna sägs att då man godkänner studier som fullgjorts i ett annat sammanhang som obligatoriska och riksomfattande fördjupade kurser, bör studierna till sina mål och sitt centrala innehåll motsvara de gymnasiekurser som ersätts. Som fördjupade kurser vid enskilda gymnasier kan man ta in andra läroanstalters studier för att fördjupa lärokurserna i de obligatoriska läroämnena i gymnasiet. Exempel på sådana prestationer är en stor del av vitsordsstudierna vid universiteten.

Enligt 23 § 2 mom. i gymnasielagen ska beslut om tillgodoräknande av studieprestationer som slutförs i ett annat sammanhang på särskild begäran fattas innan nämnda studier inleds.

Enligt 12 § i gymnasielagen kan gymnasiets lärokurs eller en del av den oberoende av på vilket sätt studeranden har inhämtat de kunskaper och färdigheter som hör till lärokursen tenderas vid prov som hålls och bedöms av utbildningsanordnaren. Enligt 4 § i gymnasieförordningen kan en studerande på ansökan beviljas tillstånd att genomföra studier utan att delta i undervisningen. Vid läroanstalter som ger allmänbildande undervisning för vuxna har man i praktiken i samband med tillgodoräknande kunnat ge den studerande en möjlighet att visa sitt kunnande genom prov och på så sätt få ett vitsord med tanke på studierna i gymnasiet.

Enligt grunderna för läroplanerna för gymnasieutbildning gäller utöver bestämmelserna i gymnasielagen att man genom tillgodoräknande av tidigare studier ska undvika överlappningar och förkorta studietiden. När studier från andra läroanstalter räknas en stude-

rande till godo ska man hålla sig till bedömningen i den läroanstalt där prestationen har utförts. Om det finns behov att omvandla vitsord finns det i läroplansgrunderna en motsvarighetstabell för detta ändamål. I sådana fall där man inte kan avgöra vilket vitsord, det högre eller det lägre, en kurs som avlagts i en annan läroanstalt motsvarar, ska motsvarigheten bestämmas till den studerandes fördel.

1.2 Den internationella utvecklingen

Bedömning av muntlig språkfärdighet

Den 18 mars 2005 tillsatte undervisningsministeriet en arbetsgrupp för bedömning av den muntliga språkkunskap som uppnås i gymnasieutbildningen. Arbetsgruppen utredde genom en förfrågan hur man bedömer muntlig språkkunskap i Europeiska unionens medlemsstater samt i Island och Norge. I arbetsgruppens promemoria (undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2006:26) redogörs för hur muntlig språkkunskap bedöms i de 19 länder som besvarade förfrågan. I en bilaga till promemorian beskrivs åtta staters (Holland, Storbritannien, Österrike, Norge, Sverige, Danmark, Ungern och Estland) lösningar i fråga om en slutexamen efter gymnasieutbildningen.

I de stater som besvarade förfrågan medför läroplanerna eller andra handlingar som styr undervisningen en förpliktelse att också bedöma den muntliga språkfärdigheten i språkundervisningen. Någon enhetlig modell för att ordna prov finns inte. Gymnasieutbildningen avslutas vanligen med en riksomfattande examen eller en examen som ordnas av regionala examensnämnder. Exomens form varierar kraftigt. Det vanligaste är att det utfärdas ett vitsord för språkfärdigheten som helhet. Det är ovanligt med ett separat vitsord för muntlig språkfärdighet. Det muntliga provet har mindre tyngd än det skriftliga. Vid utarbetandet och bedömningen av proven har man börjat beakta nivåskalan i den gemensamma europeiska referensram för språk (inlärning, undervisning och bedömning) som utvecklats på initiativ av Europarådet.

Bedömning av språkfärdighet i Europeiska unionen

Förmågan att förstå och kommunicera på ett annat språk än modersmålet är en grundläggande färdighet som alla europeiska medborgare behöver. Inom Europeiska unionen är det därför aktuellt med åtgärder för att utveckla språkfärdigheten.

I rådets resolution från 2002 om främjande av språklig mångfald och språkinlärning inom ramen för genomförandet av målsättningarna för Europeiska språkåret 2001 (2002/C 50/01) uppmanas medlemsstaterna att så långt det är möjligt vidta de åtgärder de anser lämpliga för att erbjuda elever möjligheten att lära sig två, eller om det är lämpligt, fler språk utöver modersmålet. I resolutionen uppmanas medlemsstaterna dessutom att upprätta system för validering av språklig kompetens på grundval av den av Europarådet framtagna gemensamma europeiska referensramen för språk.

Europeiska rådet i Barcelona i mars 2002 uppmanade medlemsstaterna att upprätta en indikator för språklig kompetens år 2003. Våren 2005 godkände Europeiska unionens råd slutsatser om nya indikatorer på utbildningsområdet. I slutsatserna uppmanas kommissionen att för rådet lägga fram detaljerade förslag till undersökningar inför utvecklingen av nya indikatorer. I slutsatserna nämns språkkunskaper som ett av indikatorområdena.

Beredningen av en indikator för språkkunskaper pågår. För samordningen av arbetet svarar kommissionen, som bistås av en rådgivande styrelse med företrädare för medlemsstaterna. Enligt kommissionens meddelande om en europeisk indikator för språkkunskaper (KOM (2005) 356 slutlig) är syftet med indikatorn att mäta övergripande språkkunskaper i alla medlemsstater. Indikatorn bör mäta fyra typer av språkfärdighet: läsförståelse, hörförståelse, muntlig och skriftlig språkfärdighet. Språkkunskapsindikatorn bör spegla språkfärdighet på var och en av de sex nivåerna enligt skalorna i den gemensamma europeiska referensramen för språk.

Erkännande av kunnande

Europeiska rådet i Lissabon år 2000 underströk vikten av utbildning, yrkesutbildning och sysselsättning i Europas ekonomiska politik och socialpolitik. Inom processen Utbildning 2010, som startats i Europeiska unionen på basis av detta, har man bl.a. framhållit vikten av validering av informellt lärande och icke-formellt lärande. Medlemsstaterna och kommissionen har uppmanats vidta åtgärder för att mer omfattande utreda och formellt erkänna kunnande som individen förvärvat i olika lärmiljöer samt att utveckla metoderna.

Europeiska unionens undervisningsministrar fastställde den 27 maj 2004 i rådet (utbildning) gemensamma europeiska principer för identifiering och validering av informellt och icke-formellt lärande. Beslutet uppställer gemensamma europeiska principer för klarläggande och validering av informellt och icke-formellt lärande. Principerna är riktade till medlemsstaterna, kommissionen och de intressentgrupper som deltar i verksamheten. Principerna är inte bindande för parterna, utan kan införas på frivillig basis.

1.3 Bedömning av nuläget

Muntlig språkfärdighet

I internationell växelverkan är det viktigt att kunna förstå främmande språk och kunna tala dem. Enligt ett flertal undersökningar och kartläggningar av språkkunskaperna i arbetslivet kännetecknas finländarnas språkkunskaper av otillräcklig muntlig interaktionsförmåga. I utvecklingsplanen för utbildning och forskning för 2007—2012 fästs uppmärksamhet vid åtgärder för att utveckla finländarnas muntliga språkfärdigheter. Där sägs att syftet under planperioden är att utveckla bedömningen av muntliga färdigheter i språk på nationell nivå som ett led i den fördjupade undervisningen i gymnasiet. Bedömningen av muntliga färdigheter i språk som en del av de obligatoriska gymnasiestudierna förbereds.

Enligt grunderna för läroplanen för gymnasieutbildning för unga och gymnasieutbild-

ning för vuxna innehåller språkundervisningen i gymnasiet träning i muntlig språkfärdighet i alla kurser i främmande språk. Bedömningen av den muntliga språkfärdigheten utgör en del av vitsordet för kursen, men utbildningsanordnaren är inte skyldig att separat bedöma den studerandes muntliga språkfärdighet i särskilda prov. Någon del som mäter muntlig språkfärdighet ingår inte heller i språkproven i studentexamen. Eftersom muntlig språkfärdighet fått en allt större betydelse under de senaste åren och någon del som testar muntlig språkfärdighet inte ingår i studentexamen eller i gymnasieutbildningen i övrigt, behöver lagstiftningen revideras till denna del.

För att bedöma och mäta muntlig språkfärdighet har Utbildningsstyrelsen producerat prov i muntlig språkfärdighet att användas av utbildningsanordnarna. Utbildningsanordnarna har kunnat ordna proven på frivillig basis. Likaså har det varit frivilligt för de studerande att delta i proven. Detta på frivillighet baserade arrangemang har dock inte behandlat de studerande jämlikt. Alla studerande som önskat delta i ett prov har inte nödvändigtvis kunnat göra det.

Ett annat missförhållande i anslutning till de prov Utbildningsstyrelsen producerat gäller avgifterna för proven. Utbildningsstyrelsen säljer provhäften i muntlig språkfärdighet som en del av sin avgiftsbelagda service. För skolorna uppgick anskaffningskostnaderna utan moms för provuppgiftshäftena läsåret 2006—2007 till 17 euro/häfte. Läsåret 2007—2008 hade sammanlagt 1 073 provhäften sålts fram till mitten av mars 2008. Alla utbildningsanordnare har inte skaffat proven och motiverat detta med sin ekonomiska situation eller den ringa efterfrågan på proven.

En studerande som fullgjort de prov i muntlig språkfärdighet som Utbildningsstyrelsen producerat har givits ett intyg över detta. Intyget har kunnat fogas till avgångsbetyget från gymnasiet som bilaga. Praxis har dock visat att intygets värde varierar. De har inte nödvändigtvis beaktats som en separat helhet vid ansökan till fortsatta studier.

Erkännande av kunnande

Gällande gymnasielag, timfördelningsförordningen och grunderna för läroplanerna ger utbildningsanordnaren möjligheter att räkna studier till godo. I praktiken har detta inneburit att studier som fullgjorts i andra läroanstalter har tagits in och räknats till godo som en del av gymnasiets lärokurs. Gymnasielagen ger dock inte möjlighet att identifiera och erkänna tidigare kunnande som förvärvats på annat sätt än i form av studieprestationer. Situationer av detta slag förekommer framför allt i gymnasieutbildningen för vuxna, där den studerande har kunnat skaffa sig de kunskaper och färdigheter som förutsätts i läroplanen exempelvis i arbetslivet.

Utredningar visar att tillgodoräknande av studier har utnyttjats jämförelsevis litet. Tillgodoräknande förekommer, men det har inte nödvändigtvis haft någon effekt på den studerandes studietid. Likaså har praxis för tillgodoräknande kunnat variera beroende på utbildningsanordnare.

Åtgärder för att utveckla och bredda praxis för erkännande av tidigare förvärvat kunnande har uppmärksammats i två av undervisningsministeriets tillsatta arbetsgrupper (undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2004:27 och 2006:33). I 30 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) ingår bestämmelser om erkännande av kunnande.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning

Syftet med den första ändringen i propositionen är att förbättra gymnasiestuderandenas muntliga färdigheter i det andra inhemska språket och i främmande språk. God muntlig språkfärdighet ger de studerande goda förutsättningar för fortsatta studier och för arbetslivet. Ett centralt syfte med propositionen handlar om att stärka den muntliga språkfärdighetens ställning och andel i gymnasieutbildningen.

För att den muntliga språkfärdighetens ställning ska kunna stärkas i gymnasieutbildningen måste undervisningsutbudet i gymna-

siet innehålla en kurs i muntlig språkfärdighet i det andra inhemska språket och i något främmande språk. Kursen ska kunna väljas av den studerande om han eller hon så önskar. Den studerandes muntliga språkfärdighet ska kunna bedömas i samband med kursen genom ett separat prov.

Avsikten är att i samband med nästa timfördelnings- och läroplansreform utvärdera hur proven i muntlig språkfärdighet utfallit och hur de uppställda målen uppnåtts. För att ett prov som mäter muntlig språkfärdighet ska kunna tas i bruk måste det ordnas utbildning för språklärarna i gymnasiet. Avsikten är att språklärarnas fortbildning ska genomföras inom ramen för de anslag som anvisats personalutbildningen inom undervisningsväsendet. Tanken är att lärarfortbildningen ska inledas hösten 2008.

Målet för den andra ändringen i propositionen är att införa en bredare synvinkel för tillgodoräknande av studier än tidigare när det gäller erkännande av tidigare förvärvat kunnande. Erkännande av kunnande som den studerande förvärvat tidigare ska i fortsättningen inte enbart begränsa sig till tillgodoräknande av tidigare fullgjorda studier utan också omfatta tillgodoräknande och erkännande av kunnande som förvärvats på annat sätt. Syftet är att på så sätt förbättra de studerandes studiemotivation och möjliggöra kortare studietider.

2.2 Alternativa lösningar för genomförande

Det är möjligt att genomföra bedömningen av gymnasiestuderandes muntliga språkfärdigheter på fyra alternativa sätt: med hjälp av frivilliga prov som Utbildningsstyrelsen producerar, som del av systemet med allmänna språkexamina, som en del av studentexamen eller som en del av läroplanen för gymnasiet.

Att bedöma den muntliga språkfärdigheten med hjälp av de frivilliga språkprov som Utbildningsstyrelsen producerar skulle motsvara gällande praxis. Arrangemanget skulle dock på det sätt som det beskrivits tidigare i denna proposition inte garantera en jämlik behandling av de studerande och inte heller möjliggöra ett optimalt utnyttjande av pro-

ven, bl.a. på grund av de kostnader utbildningsanordnarna har för att ordna proven.

Provuppgifterna i de allmänna språkexamina är inriktade på arbetslivet och vuxnas livsmiljö. Om bedömningen av muntlig språkfärdighet ordnades som en del av systemet med allmänna språkexamina skulle det antingen behövas en revidering av de nuvarande proven i de allmänna språkexamina eller så skulle man vara tvungen att producera separata prov avsedda för gymnasiestuderande. För verkställandet av proven skulle det också behövas betydligt fler läroanstalter som sköter arrangemangen och fler personer som bedömer proven. Även de egentliga provtillfällena skulle förutsätta ändrade arrangemang, eftersom alla gymnasier inte har språkstudior. En mångdubbel ökning av de prestationer som ska bedömas skulle i praktiken innebära att det inte längre skulle vara möjligt med sådana samlade bedömningstillfällen som används i de allmänna språkexamina. Ändringarna i arrangemangen skulle innebära betydande merkostnader.

Proven i studentexamen ordnas centraliserat och samtidigt i alla gymnasier. På grund av det stora antalet examinander skulle det dock inte praktiskt vara möjligt att ordna muntliga prov för alla studerande i samma form. Våren 2008 t.ex. deltar samtidigt sammanlagt 26 868 examinander i proven i främmande språk enligt lång lärokurs och på motsvarande sätt 13 637 examinander i provet i svenska som andra inhemska språk. Det skulle behövas ett betydande antal bedömare och lokaler för provtillfällena. Förfarandet skulle också innebära att det behövs mer tid för att utarbeta proven och fler personer som sammanställer proven och fler censorer än för närvarande. Systemet med kontrollbedömning skulle också förutsätta att prestationerna lagras.

På basis av det som sagts ovan anses det mest lämpat för det nuvarande systemet att provet i muntlig språkfärdighet ordnas som en del av gymnasiets läroplan. Detta förfarande skulle kunna genomföras så att antingen en av de riksomfattande fördjupade kurserna eller en av de obligatoriska kurserna i A- och B1-lärokurserna ändras till en kurs i muntlig språkfärdighet. Bedömningen av kursen i muntlig språkfärdighet skulle för sin

del kunna ordnas antingen så att man använder de prov som Utbildningsstyrelsen producerat eller så att gymnasierna själva får besluta om bedömningssätten.

Ett arrangemang där en av de obligatoriska kurserna i A- och B1-lärokurserna ändras till en kurs i muntlig språkfärdighet skulle förutsätta en totalrevidering av grunderna för läroplanerna. Ett smidigare och snabbare alternativ än detta arrangemang skulle vara att ändra en av de riksomfattande fördjupade kurserna i A- och B1-lärokurserna till en kurs i muntlig språkfärdighet. Även ett sådant arrangemang fordrar ändringar i grunderna för läroplanerna, men de ändringar som behövs skulle vara betydligt mindre än i det första alternativet. Det senare har därför ansetts vara det bästa alternativet att genomföra reformen.

Ett för alla studerande enhetligt prov främjar en jämlik behandling av de studerande. En enhetlig bedömning effektiviserar också träningen i muntlig språkfärdighet i gymnasiet. Det bästa alternativet att genomföra bedömningen av kursen i muntlig språkfärdighet har således ansetts vara ett arrangemang där man använder prov producerade av Utbildningsstyrelsen.

2.3 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås för det första att bestämmelserna om bedömning av de studerande i gymnasiet preciseras så att man i språkundervisningen också bedömer den studerandes muntliga språkfärdighet utöver de övriga delområdena i språkfärdigheten. Den ena av de riksomfattande fördjupade kurserna i A- och B1-lärokurserna enligt den gällande timfördelningsförordningen samt de nuvarande grunderna för läroplanerna för unga och vuxna ska ändras till en kurs i muntlig språkfärdighet. Kursen i muntlig språkfärdighet ska dock även i fortsättningen vara valfri för den studerande.

Kursen i muntlig språkfärdighet ska bedömas genom ett separat prov. Utbildningsstyrelsen ska svara för utarbetandet av provet och också sörja för distributionen av proven till utbildningsanordnarna. Provet ska vara avgiftsfritt för utbildningsanordnaren. Vitsordet i provet inverkar på vitsordet för hela kursen. Den studerande ges ett separat intyg

över provet. Intyget kan fogas till avgångsbe-tyget från gymnasiet som bilaga. Bestämmelser om innehållet i och bedömningen av provet ska utfärdas genom förordning av statsrådet.

För det andra föreslås det i propositionen att bestämmelsen om tillgodoräknande av studier preciseras och kompletteras så att den studerandes rätt att få kunskaper erkända ska omfatta inte bara tidigare fullgjorda studier utan att också kunskaper som förvärvats på annat sätt ska räknas till godo och erkännas.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Muntlig språkfärdighet

De direkta kostnadsverkningarna av propositionen väntas bli små. Det föreslagna provet i muntlig språkfärdighet ska utgöra en del av läroplanen för gymnasieutbildningen. Att ordna provet ska därför i princip inte åsamka utbildningsanordnarna merkostnader för undervisningen. Eventuella merkostnader ska ingå i de kalkylmässiga kostnader som läggs till grund för statsandelarna för gymnasieutbildning. På så sätt beaktas de vid bestämmande av priserna per enhet för gymnasieutbildning under de kommande åren.

Avsikten är att språklärarna i gymnasiet genomför och bedömer provet i muntlig språkkunskap som en del av gymnasieutbildningen. Utbildningsanordnaren ska besluta om antalet lärare som deltar i genomförandet och bedömningen av provet. Utbildningsanordnaren ska också sköta de praktiska arrangemang som kursen i muntlig språkfärdighet förutsätter och svara för provarrangemangen i samband med kursen. För att ordna provet krävs inte språkstudioarrangemang. Det riksomfattande provet för att bedöma de studerandes muntliga språkfärdighet ska vara avgiftsfritt för utbildningsanordnarna och de studerande.

Utbildningsstyrelsen har producerat prov i muntlig språkfärdighet att användas av utbildningsanordnarna. Prov har sammanställts i sammanlagt åtta språk. Kostnaderna för att producera proven har uppgått till sammanlagt ca 60 000 euro per år. Kostnaderna har upp-

kommit för att utarbeta, distribuera och administrera proven. Avsikten är att den sakkunskap och erfarenhet som inhämtats vid utarbetandet av de nuvarande proven ska kunna utnyttjas vid utformningen av innehållet i det föreslagna provet. Utbildningsstyrelsen ska ansvara för utarbetandet av proven. Extern sakkunskap ska anlitas i beredningsarbetet.

År 2006 var antalet studerande i gymnasiet sammanlagt 117 260. Största delen av de studerande läser de fördjupade kurserna i A-språket. En stor del av de studerande läser också de kurser i B1-språket som avses i denna proposition. Kursen i muntlig språkfärdighet och det prov som ingår i den ska vara en valfri kurs som erbjuds alla studerande i gymnasiet. Det är därför svårt att på förhand exakt uppskatta hur många studerande som årligen kommer att delta i provet i muntlig språkfärdighet. En grov uppskattning är att antalet deltagare per år kan uppgå till ca 30 000 studerande.

Uppskattningsvis kommer det årligen att behövas provuppgifter för prov i muntlig språkfärdighet i sju språk samt uppgifter på två nivåer i båda de inhemska språken. Avsikten är att Utbildningsstyrelsen för utbildningsanordnarna sammanställer en elektronisk provuppgiftsbank, från vilken utbildningsanordnarna kan beställa provuppgifter och tillhörande anvisningar elektroniskt. Utbildningsstyrelsen ska svara för att systemet fungerar och för att provuppgifterna förs in i systemet.

Enligt en kostnadsutredning som gjorts på Utbildningsstyrelsen uppskattas förstagångskostnaderna för införandet av den elektroniska provuppgiftsbanken till sammanlagt ca 140 000 euro. Kostnaderna för att upprätthålla systemet uppskattas för sin del till ca 80 000 euro per år. Avsikten är att avtala om kostnaderna för uppbyggnaden och införandet av systemet i resultatavtalet mellan undervisningsministeriet och Utbildningsstyrelsen. Tanken är att kostnaderna för underhållet av systemet ska tas in i Utbildningsstyrelsens verksamhetsanslag. Avsikten är att arrangemanget görs inom ramen som en intern överföring under undervisningsministeriets huvudtitel.

Provet i muntlig språkfärdighet ska genomföras och bedömas av språklärarna i gymnasiet. Införandet av provet förutsätter således fortbildning för gymnasiernas språklärare. Avsikten är att fortbildningen för språklärarna genomförs inom ramen för de anslag i statsbudgeten som anvisats personalutbildningen inom undervisningsväsendet. Fortbildningen har beräknats medföra kostnader på sammanlagt ca en miljon euro under åren 2008—2010.

När det gäller läromedel beräknas propositionen inte förorsaka några betydande merkostnader för utbildningsanordnarna eller de studerande.

Erkännande av kunnande

Propositionen innebär att erkännandet av kunnande breddas så att inte bara tidigare fullgjorda studier utan också kunskaper som förvärvats på annat sätt erkänns. Ändringen ska huvudsakligen gälla vuxna gymnasiestuderande, för vilka man redan för närvarande tillämpar motsvarande förfarande. Antalet personer som fullgör gymnasiets lärokurs och som varit över 18 år då de inlett studierna uppgår till knappt 7 000.

Den föreslagna ändringen skulle i vissa fall förkorta studietiderna, med sänkta kostnader för utbildningsanordnarna som följd. Å andra sidan skulle utbildningsanordnarna i viss mån åsamkas merkostnader när det gäller att påvisa kunnade som de studerande förvärvat tidigare. Det är svårt att exakt uppskatta kostnaderna, eftersom det inte finns statistiska uppgifter om antalet studerande som utnyttjar erkännande av kunnande eller om kostnaderna för att påvisa tidigare förvärvat kunnande. I vilket fall som helst bedöms kostnaderna vara små. Kostnaderna ska ingå i de kalkylmässiga kostnader som läggs till grund för statsandelarna för gymnasieutbildning. På så sätt beaktas de vid bestämmande av priserna per enhet för gymnasieutbildning under de kommande åren.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

I propositionen föreslås för det första att den ena av de riksomfattande fördjupade kur-

serna i A- och B1-lärokurserna enligt den gällande timfördelningsförordningen för gymnasieutbildningen samt de nuvarande grunderna för läroplanerna för unga och vuxna ska ändras till en kurs i muntlig språkfärdighet.

Förslaget förutsätter att det görs ändringar i gällande grunder för gymnasieutbildningens läroplaner i fråga om lärokurserna i det andra inhemska språket och A- och B1-lärokurserna i främmande språk. Dessutom bör Utbildningsstyrelsens föreskrifter om bedömningen av studieprestationer kompletteras och preciseras när det gäller bedömningsgrunderna för provet i muntlig språkfärdighet. Eftersom man med hjälp av studentexamen bl.a. klarlägger om de studerande har tillägnat sig de kunskaper och färdigheter som anges i gymnasiets läroplan, bör ovannämnda ändringar i grunderna för läroplanerna framkomma också i språkproven i studentexamen.

I propositionen föreslås för det andra att den studerandes rätt att få kunskaper erkända ska omfatta inte bara tidigare fullgjorda studier utan att också kunskaper som förvärvats på annat sätt ska räknas till godo och erkännas. Även detta förslag förutsätter preciseringar i grunderna för läroplanerna när det gäller erkännande av tidigare förvärvat kunnande och tillgodoräkning av studier.

Utbildningsstyrelsen ska svara för ändringarna i grunderna för läroplanerna. Förslaget medför således i viss mån en ökning av det administrativa arbetet på Utbildningsstyrelsen. Till följd av att grunderna för läroplanerna ändras måste utbildningsanordnarna göra motsvarande ändringar i sina egna läroplaner.

3.3 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen bidrar för det första till att förbättra gymnasiestuderandenas muntliga färdighet i det andra inhemska språket och i främmande språk. Goda muntliga interaktionsfärdigheter förbättrar de studerandes förutsättningar för fortsatta studier såväl i hemlandet, i Europa som utanför Europa. Förbättrade muntliga språkfärdigheter främjar också de studerandes rörlighet och deras möjligheter att arbeta inte bara i hemlandet

utan också utomlands. I framtiden kommer arbetskraft med konkret språkfärdighet och interkulturell kompetens att göra det lättare för arbetsgivarna att konkurrera på den globala marknaden.

För det andra bidrar propositionen till att förbättra den studerandes rätt att få tidigare slutförda studier eller kunnande som förvärvats på annat sätt bedömda och erkända. Möjligheten att få kunnande erkänt stärker för sin del den allmänna linjen i Europeiska unionen när det gäller att utveckla förfaranden för erkännande av kunnande som förvärvats på olika sätt. Propositionen innebär också ett stöd för arbetskraftens rörlighet.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Muntlig språkfärdighet

Skolstyrelsen tillsatte den 2 november 1988 en arbetsgrupp vars syfte var att utreda olika former att ordna prov i muntlig framställning i främmande språk i samband med studentexamen och lägga fram förslag till ordnande av ett sådant prov och åtgärder i samband med det. I sin slutrapport (slutrapport 1989) föreslog arbetsgruppen att det ordnas försöksverksamhet. Arbetsgruppen ansåg att det inte är möjligt att ta ställning till tidtabellen för genomförandet av ett muntligt prov, formerna för genomförandet av provet och dess kostnadsverkningar innan man inhämtat erfarenheter via ett försök.

På basis av arbetsgruppens förslag genomförde undervisningsministeriet under åren 1990—1993 ett försök med undervisning i och bedömning av muntlig språkfärdighet i fyra kommunala gymnasier (Halikon lukio, Madetojan musiikkilukio, Matlidens gymnasium och Messukylän lukio) och i normal-skolornas gymnasier. Resultatet av försöken var att något prov i muntlig språkfärdighet inte togs in i studentexamen.

Arbetsgruppen för utveckling av studentexamen såg i sitt betänkande år 1993 (kommittébetänkande 1993:25) som en central uppgift vid utvecklingen av språkproven att bedöma de muntliga språkkunskaperna. En-

ligt arbetsgruppens åsikt bör de nya proven i muntlig språkfärdighet åtminstone till en början vara frivilliga för de studerande. Provet i muntlig språkfärdighet bör utgöra en del av den på riksnivå samordnade bedömningen. Arbetsgruppen ansåg att studentexamensnämnden och Utbildningsstyrelsen bör svara för produktionen av materialet och för utvecklingen av bedömningen, även om den egentliga bedömningen av den muntliga språkfärdigheten sker inom ramen för den bedömning skolan gör.

På basis av undervisnings- och bedömningsförsöket gällande muntlig språkfärdighet samt förslagen av arbetsgruppen för utveckling av studentexamen har Utbildningsstyrelsen producerat frivilliga prov i muntlig språkfärdighet i olika språk och utbildat lärare i bedömning av proven.

Undervisningsministeriet tillsatte den 18 mars 2005 en arbetsgrupp med uppgift att utreda möjligheterna att ordna bedömning av den muntliga språkkunskap som uppnås i gymnasieutbildningen. Medlemmar i arbetsgruppen var företrädare för bl.a. Utbildningsstyrelsen, Finlands Kommunförbund, Undervisningssektorns Fackorganisation rf och Språkläraryrket i Finland SUKOL rf. Arbetsgruppen, som var enhällig, gav ut sin promemoria den 17 augusti 2006 (undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2006:26).

Erkännande av kunnande

Undervisningsministeriet tillsatte den 18 december 2001 en arbetsgrupp med uppgift att utreda hur tidigare förvärvat kunnande kan erkännas i utbildningssystemet och utarbeta principer för erkännande av sådant kunnande. Arbetsgruppen gav ut sin promemoria den 17 augusti 2004 (undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior 2004:27).

Undervisningsministeriet tillsatte den 15 juni 2005 en arbetsgrupp för att bereda ett förslag till utvecklingsprogram för gymnasieutbildningen för vuxna. Arbetsgruppen gav ut sin promemoria den 29 september 2006 (undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2006:33). Promemorian innehåller också förslag som gäller erkännande av kunnande.

Propositionen har beretts vid undervisningsministeriet i samråd med Utbildningsstyrelsen. Propositionen baserar sig på förslag av ovannämnda arbetsgrupper som utrett bedömning av den muntliga språkkunskap som uppnås i gymnasieutbildningen och hur tidigare förvärvat kunnande kan erkännas i utbildningssystemet.

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtande om utkastet till proposition begärdes av finansministeriet, Utbildningssty-

relsen, studentexamensnämnden, Finlands Kommunförbund, Undervisningssektorns Fackorganisation rf, Språkläraryrket i Finland rf, Finlands Rektorer rf, Il-takoulujen liitto IKLO ry och Finlands Gymnasistförbund rf. Ett sammandrag av utlåtandena har sammanställts vid undervisningsministeriet. Remissinstanserna förordade propositionen och ansåg den nödvändig. Deras ändringsförslag och kommentarer har i mån av möjlighet beaktats i propositionen. Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

17 §. Bedömning av de studerande. Till paragrafen flyttas å ena sidan en bestämmelse från gällande gymnasieförordning om rätt att få uppgifter om bedömningsgrunderna. I paragrafen intas å andra sidan bestämmelser om bedömning av de studerandes muntliga språkfärdighet. Samtidig revideras paragrafen i sin helhet.

Paragrafens 1 mom. motsvarar gällande 1 mom. Till paragrafens 2 mom. flyttas bestämmelsen i 9 § 2 mom. i gällande gymnasieförordning om den studerandes rätt att få uppgifter om bedömningsgrunderna och hur de har tillämpats på honom eller henne. Bestämmelsen gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter.

I paragrafens 3 mom. ska föreskrivas om bedömningen av den studerandes muntliga språkfärdighet. Avsikten är att genomföra bedömningen av den muntliga språkfärdigheten så att den ena av de riksomfattande fördjupade kurserna i A- och B1-lärokurserna enligt den gällande timfördelningsförordningen samt de nuvarande grunderna för läroplanerna för unga och vuxna ändras till en kurs i muntlig språkfärdighet. Att ordna kursen i muntlig språkfärdighet som en riksomfattande fördjupad kurs innebär i praktiken att en studerande som väljer kursen har subjektiv rätt att fullgöra kursen under gymnasieutbildningen.

Den muntliga språkfärdigheten ska bedömas i ett särskilt prov. Utbildningsstyrelsen ska svara för utarbetandet av provet. Avsikten är att Utbildningsstyrelsen också ska sköta distributionen av proven till utbildningsanordnarna. Provet ska vara avgiftsfritt för utbildningsanordnarna.

Avsikten är att genom förordning av statsrådet föreskriva om innehållet i provet i muntlig språkfärdighet. Genom förordning av statsrådet ska föreskrivas att det i provet ingår högläsning, referat av texter på undervisningsspråket och diskussion kring bestämda teman. Avsikten är att i grunderna för läroplanerna slå fast teman för olika språksituationer.

Paragrafens 4 mom. ska innehålla ett bemyndigande, som i huvudsak motsvarar nuvarande 2 mom. Enligt momentet ska bestämmelser om skalan för bedömning av studieprestationer, om framsteg i studierna samt om avgångsbetyg och andra intyg som ges den studerande utfärdas genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om bedömningen av studieprestationerna och att besluta om vilka uppgifter som antecknas i betygen.

Avsikten är att genom förordning av statsrådet föreskriva om bedömningen av provet i muntlig språkfärdighet så att gällande bedömning med siffror utnyttjas. Provet i muntlig språkfärdighet ska bilda en del av vitsordet för den fördjupade kursen och det är därför ändamålsenligt att bedömningsskalan 4—10 används. Den eftersträlvade nivån för provet i muntlig språkfärdighet ska såsom för närvarande beskrivas på en allmän nivå i grunderna för läroplanerna.

17 a §. Beslut om bedömningen av en studerande. Paragrafen är ny. Den ska innehålla bestämmelser om beslut om bedömningen. Till paragrafen flyttas en bestämmelse från 9 § 1 mom. i gällande gymnasieförordning om den som utför bedömningen. Enligt momentet beslutar den studerandes lärare eller, om lärarna är många, lärarna gemensamt om bedömningen av varje enskilt läroämne eller ämnesgrupp. Om slutbedömningen beslutar rektor och den studerandes lärare gemensamt. Bestämmelsen gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter.

23 §. Erkännande av kunnande. Genom paragrafens preciseras och kompletteras bestämmelsen i gällande 23 § om tillgodoräkning av studier. Genom att paragrafen revideras måste också rubriken för paragrafen ändras. Paragrafen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll bestämmelsen om erkännande om kunnande i 30 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998).

Enligt paragrafens 1 mom. ska en studerande ha rätt att få tidigare slutförda studier som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen eller kunnande som förvärvats på annat sätt bedömda och erkända.

Genom erkännande av kunnande ska den studerande kunna få obligatoriska, fördjupade eller tillämpade studier som ingår i gymnasiets läroplan tillgodoräknade eller ersätta. Vid behov ska överensstämelsen i fråga om kunnandet visas på det sätt utbildningsanordnaren bestämmer, t.ex. genom prov. Bestämmelsen motsvarar gällande praxis.

Vid bedömningen av tidigare förvärvat kunnande är det fråga om samma sak som vid bedömning av studieprestationer under gymnasieutbildningens gång. Ett beslut om erkännande av kunnande ska kunna fattas medan studierna framskrider då det närmare klarnat vilka slags val den studerande träffar bl.a. i fråga om de tillämpade studierna. Beslutet ska dock enligt paragrafens 2 mom. fattas innan nämnda studier eller studiehelheten inleds.

Enligt paragrafens 3 mom. ska närmare bestämmelser om erkännande av kunnande och förfarandet vid erkännande av kunnande vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

34 §. Ändringssökande. Paragrafens 2 mom. 3 punkt ändras så att den i stället för tillgodoräknande av studier som fullgjorts i ett annat sammanhang ska gälla erkännande av kunnande. Ändringen hänför sig till revideringen av 23 §.

Ikraftträdandebestämmelse. I 1 mom. finns en bestämmelse om lagens ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

I 2 mom. finns en bestämmelse om tidpunkten för när föreskrifter om innehållet i och bedömningen av provet i muntlig språkfärdighet utfärdas. Enligt momentet ska Utbildningsstyrelsen utarbeta föreskrifter så att utbildningsanordnarna kan införa dem senast den 1 augusti 2010.

Paragrafens 3 mom. gäller tidpunkten för när provet i muntlig språkfärdighet tas i bruk. Avsikten är att provet för första gången tas i bruk den 1 augusti 2010.

Föreskrifter om erkännande av kunnande ska tas in i grunderna för gymnasieutbildningens läroplaner. Enligt 4 mom. ska läroplaner som utbildningsanordnarna utarbetat

på basis av de reviderade läroplansgrunderna tas i bruk senast den 1 augusti 2010.

Enligt 5 mom. ska åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter kunna vidtas innan lagen träder i kraft. Avsikten är bl.a. att starta beredningen av ändringarna i läroplansgrunderna, utvecklandet av den elektroniska provuppgiftsbanken samt fortbildningen för språklärarna.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I propositionen föreslås att man i språkundervisningen i gymnasieutbildningen också ska bedöma de studerandes muntliga språkfärdighet utöver de övriga delområdena av språkfärdigheten. Den muntliga språkfärdigheten ska bedömas i ett särskilt prov. Utbildningsstyrelsen ska svara för utarbetandet av provet.

Avsikten är att genom förordning av statsrådet föreskriva om innehållet i provet i muntlig språkfärdighet. Genom förordning av statsrådet ska föreskrivas att det i provet ingår högläsning, referat av texter på undervisningsspråket och diskussion kring bestämda teman. Avsikten är att i provet i muntlig språkfärdighet utnyttja den nuvarande bedömningen med siffror.

På det sätt som angivits tidigare i denna proposition medför den ändringar också i grunderna för läroplanerna, som Utbildningsstyrelsen utfärdar.

3 Ikraftträdande

Lagen om ändring av gymnasielagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2009. Ett prov i muntlig språkfärdighet ska införas den 1 augusti 2010. Från denna tidpunkt ska både nya studerande och de som redan studerar i gymnasiet ha möjlighet att välja en kurs i muntlig språkfärdighet och delta i provet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag**om ändring av gymnasielagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gymnasielagen av den 21 augusti 1998 (629/1998) 17 och 23 § samt 34 § 2 mom.,
av dem 34 § 2 mom. sådant det lyder i lag 478/2003, samt
fogas till lagen en ny 17 a § som följer:

17 §

Bedömning av de studerande

Syftet med bedömningen är att leda och sporra studerandena i deras studier och utveckla deras förutsättningar att bedöma sig själva. Studerandenas inläring och arbete ska bedömas mångsidigt.

Den studerande har rätt att få uppgifter om bedömningsgrunderna och hur de har tillämpats på honom eller henne.

I språkundervisningen ska den studerandes muntliga språkfärdighet bedömas utöver de övriga delområdena i språkfärdigheten. Den muntliga språkfärdigheten bedöms i ett särskilt prov. Utbildningsstyrelsen svarar för utarbetandet av provet. Bestämmelser om innehållet i provet i muntlig språkfärdighet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om bedömning av studieprestationerna under studiernas gång, om framsteg i studierna samt om avgångsbetyg och andra betyg som ges den studerande utfärdas genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen meddelar preciserande föreskrifter om bedömningen av studieprestationer och beslutar om de uppgifter som antecknas i betygen.

17 a §

Beslut om bedömningen av en studerande

I fråga om bedömningen av varje enskilt läroämne eller ämnesgrupp beslutar den studerandes lärare eller, om lärarna är många, lärarna gemensamt. I fråga om slutbedömning-

en beslutar rektorn och den studerandes lärare gemensamt.

23 §

Erkännande av kunnande

En studerande har rätt att få tidigare slutförda studier som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen eller kunnande som förvärvats på annat sätt bedömda och erkända. Genom erkännande av kunnande kan den studerande få obligatoriska, fördjupade eller tillämpade studier som ingår i gymnasiets läroplan tillgodoräknade eller ersätta. I fråga om erkännande av den studerandes kunnande iaktas vad som i 17 § och 17 a § föreskrivs om bedömning och beslut om bedömning. Vid behov ska kunnandet visas på det sätt utbildningsanordnaren bestämmer.

Beslut om erkännande av kunnande ska på särskild begäran fattas innan nämnda studier eller en studiehelhet som gäller kunnande som ska tillgodoräknas inleds.

Närmare bestämmelser om erkännande av kunnande och om förfarandet vid erkännande av kunnande utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

34 §

Ändringssökande

Utan hinder av 1 mom. söks ändring i ett beslut genom besvär hos länsstyrelsen så som

bestäms i förvaltningsprocesslagen, om beslutet gäller

- 1) antagning av studerande,
- 2) särskilda undervisningsarrangemang enligt 13 §,
- 3) erkännande av kunnande, samt
- 4) förlängning av den tid under vilken gymnasiets lärokurs får slutföras och när en studerande ska anses ha avgått från gymnasiet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utbildningsstyrelsen ska utarbeta föreskrifter som gäller innehållet i och bedömningen

av det prov som avses i 17 § 3 och 4 mom. så att utbildningsanordnarna kan införa dem senast den 1 augusti 2010.

Ett separat prov i muntlig språkfärdighet enligt 17 § 3 mom. tas för första gången i bruk den 1 augusti 2010.

Föreskrifter som gäller erkännande av kunnande enligt 23 § tas in i grunderna för läroplanen, och läroplaner som utarbetats på basis av dem tas i bruk senast den 1 augusti 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Nådendal den 26 juni 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Sari Sarkomaa*

Lag

om ändring av gymnasielagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gymnasielagen av den 21 augusti 1998 (629/1998) 17 och 23 § samt 34 § 2 mom.,
av dem 34 § 2 mom. sådant det lyder i lag 478/2003, samt
fogas till lagen en ny 17 a § som följer:

Gällande lydelse

17 §

Bedömning av de studerande

Syftet med bedömningen är att leda och sporra studerandena i deras studier och utveckla deras förutsättningar att bedöma sig själva. Studerandenas inläring och arbete skall bedömas mångsidigt.

Om bedömning av studieprestationerna och om framsteg i studierna gäller vad som bestäms om detta genom förordning och vad utbildningsstyrelsen föreskriver. Utbildningsstyrelsen beslutar om de uppgifter som skall antecknas i betygen.

Föreslagen lydelse

17 §

Bedömning av de studerande

Syftet med bedömningen är att leda och sporra studerandena i deras studier och utveckla deras förutsättningar att bedöma sig själva. Studerandenas inläring och arbete ska bedömas mångsidigt.

Den studerande har rätt att få uppgifter om bedömningsgrunderna och hur de har tillämpats på honom eller henne.

I språkundervisningen ska den studerandes muntliga språkfärdighet bedömas utöver de övriga delområdena i språkfärdigheten. Den muntliga språkfärdigheten bedöms i ett särskilt prov. Utbildningsstyrelsen svarar för utarbetandet av provet. Bestämmelser om innehållet i provet i muntlig språkfärdighet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om bedömning av studieprestationerna under studiernas gång, om framsteg i studierna samt om avgångsbetyg och andra betyg som ges den studerande utfärdas genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen meddelar preciserande föreskrifter om bedömningen av studieprestationer och beslutar om de uppgifter som antecknas i betygen.

17 a §

Beslut om bedömningen av en studerande

I fråga om bedömningen av varje enskilt läroämne eller ämnesgrupp beslutar den stu-

derandes lärare eller, om lärarna är många, lärarna gemensamt. I fråga om slutbedömningen beslutar rektorn och den studerandes lärare gemensamt.

23 §

Tillgodoräknande av studier

En studerande får i gymnasiets lärokurs räkna sig till godo i andra sammanhang slutförda studieprestationer om dessa till sina mål och sitt centrala innehåll motsvarar gymnasiets läroplan.

Beslut om tillgodoräknande av studieprestationer som slutförs i ett annat sammanhang skall på särskild begäran fattas innan nämnda studier inleds.

23 §

Erkännande av kunnande

En studerande har rätt att *få tidigare slutförda studier som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen eller kunnande som förvärvats på annat sätt bedömda och erkända. Genom erkännande av kunnande kan den studerande få obligatoriska, fördjupade eller tillämpade studier som ingår i gymnasiets läroplan tillgodoräknade eller ersatta. I fråga om erkännande av den studerandes kunnande iakttas vad som i 17 § och 17 a § föreskrivs om bedömning och beslut om bedömning. Vid behov ska kunnandet visas på det sätt utbildningsanordnaren bestämmer.*

Beslut om erkännande av kunnande ska på särskild begäran fattas innan nämnda studier eller en studiehelhet som gäller kunnande som ska tillgodoräknas inleds.

Närmare bestämmelser om erkännande av kunnande och om förfarandet vid erkännande av kunnande utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

34 §

Ändringssökande

Utan hinder av 1 mom. söks ändring i ett beslut genom besvär hos länsstyrelsen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen, om beslutet gäller

- 1) antagning av studerande,
- 2) särskilda undervisningsarrangemang enligt 13 §,
- 3) tillgodoräknande av studier som fullgjorts i ett annat sammanhang, samt
- 4) förlängning av den tid under vilken gymnasiets lärokurs får slutföras och när en stude-

34 §

Ändringssökande

Utan hinder av 1 mom. söks ändring i ett beslut genom besvär hos länsstyrelsen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen, om beslutet gäller

- 1) antagning av studerande,
- 2) särskilda undervisningsarrangemang enligt 13 §,
- 3) *erkännande av kunnande*, samt
- 4) förlängning av den tid under vilken gymnasiets lärokurs får slutföras och när en

rande skall anses ha avgått från gymnasiet.

studerande ska anses ha avgått från gymnasiet.

Denna lag träder i kraft den 20.

Utbildningsstyrelsen ska utarbeta föreskrifter som gäller innehållet i och bedömningen av det prov som avses i 17 § 3 och 4 mom. så att utbildningsanordnarna kan införa dem senast den 1 augusti 2010.

Ett separat prov i muntlig språkfärdighet enligt 17 § 3 mom. tas för första gången i bruk den 1 augusti 2010.

Föreskrifter som gäller erkännande av kunskande enligt 23 § tas in i grunderna för läroplanen, och läroplaner som utarbetats på basis av dem tas i bruk senast den 1 augusti 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
